

Vahe Ono

Aofangatuku mo e Ngaahi Fokotu'u

Kuo lahi e ngaahi kaveinga mo e ngaahi fakakaukau kuo a'uililiki 'e he fakatotolo ni ka 'oku 'ikai ko e aofangatuku ia. 'Oku mahino mei he fakatotolo ni ko e ma'uto'uta pe eni kuo mau kamata ai. 'Oku fiema'u ke toe hoko atu e fakatotolo ke vakili e ngaahi 'uhinga loloto ange 'oku tu'unga ai e va'inga pa'anga hotau ni'ihiki kae'uma'a 'a hono ngaahi nunu'a ki hotau kainga kotoa 'i 'Aokalani.

Ko e lalanga ko ia 'i hotau anga fakafonua 'a e ngaahi fakakaukau mo e vakai faka-Tonga kuo keli hake 'e he fakatotolo 'oku mahu'inga ai ke vete mo faka'uhinga'i'aki ha founa faka-Tonga hange ko e potalanoa, 'o hange ko e fakamatala 'a Toketa Linita Manu'atu ko e "po talanoa ko e fa'u mo veteki pea toe fokotu'utu'u" 'etau 'ilo mo 'etau mahino. Na'e faingata'a 'a e feinga ke vete e ngaahi fakakaukau ne unu hake mei he fakatotolo koe'uhi ko honau lalanga he anga fakafonua pea ne hoko ia ke faofao ai 'emau vakai ki he founa maheni 'o hono vete 'o ha kaveinga he mo'ui pe fakasosiale.

He'ikai ma'u 'a e ola mo e 'aonga ki he mo'ui 'oku tau fiema'u mei he fakatotolo kapau 'e nofo taha pe 'a e fakatotolo ia ki he va'inga pa'anga mo hono nunu'a kae 'ikai fa'ala mo e 'ataakai 'oku hoko ai mo e ngaahi 'uhinga loloto 'oku nau fakatupu e ngaahi palopolema. Hange ko eni, he'ikai veteki kakato e palopolema 'o e ngaohi kovia e hoa mo e fanau pea mo e fe'amokaki fakapa'anga, kapau 'e siofi taha pe 'a e va'inga pa'anga ko e tupu'anga pe ia. Mahalo ko e va'inga pa'anga ia ko e nunu'a ia 'o e fe'amokaki mo e ngaohi kovia 'o e famili. Ka 'ikai ia, mahalo ko e pele pa'anga ko e taha ia 'o e ngaahi 'uhinga 'oku tupu ai e fe'amokaki mo e ngaohi kovia e famili. Pe 'oku tafunaki 'e he va'inga pa'anga ha ngaahi mafasia kehekehe 'o e mo'ui.

Na'e fakangaloku e lao ki he va'inga pa'anga mo e ngaahi faiva talomonu kehekehe 'i he ngaahi ta'u ki mui ni mai pea ne fakautuutu ai e pele pa'anga pea fakautuutu mo e ngaahi nunu'a 'i Nu'usila ni. 'Oku kei fu'u vaivai mo si'i e ngaue ke fakafepaki'i e mafola 'a e va'inga pa'anga mo vete 'a e ngaahi palopolema kuo ne fanau'i. 'Oku kaukaua fau 'a e ngaahi pisinisi 'oku nau fakamafola mo tu'uaki e va'inga pa'anga.

'E 'aonga 'a e ngaahi founa ngaue ki he mo'ui fakatokolahi 'a e kakai kuo 'osi fokotu'u hange ko e Siate 'o 'Otaua(Ottawa Charter) ki hono fa'u ha founa fakakatoa ke vete'aki e palopolema 'o e va'inga pa'anga 'i hotau kainga Tonga 'i 'Aokalani ni. Ka 'oku fiema'u e ngaue

fakataha mo e fepoupouaki 'o tatau pe mei he pule'anga mo e ngaahi potungaue kehekehe kae'uma'a hotau kau takilotu mo e kau tu'ukimu'a he'etau nofo.

Ko e ngaahi kautaha ki he mo'ui mo e ngaahi ngaue'anga kehe 'oku nau lolotonga feinga ke tokoni ki he palopolema 'o e kainga Tonga he va'inga pa'anga, 'oku 'ikai ha'anau 'ilo fe'unga ki he vakai mo e anga faka-Tonga pea 'e to nounou aipe 'enau feinga tokoni 'oku fai. 'E toki fai e fea'utaki mo hotau kainga kapau 'e fai e tokoni mo e fakamatala 'i he Lea faka-Tonga, pea ko e ngaahi fale'i mo e ngaahi tokoni 'oku fai he lolotonga ni 'oku hahamolofia hono fai he Lea Tonga.

Na'e mahino meiate kinautolu na'e faka'eke'eke 'a e fiema'u lahi ke ngaue feongoongoi mo faaitaha ki hono fakahoko e fakamatala mo e ako ki he nunu'a e va'inga pa'anga ki he kakai Tonga kae ola.

Ko e tokolahi hotau kainga Tonga 'i 'Aokalani 'oku nau 'ihe ngaahi vahenga 'oku masivesiva pea 'oku 'ikai ke holoa hono fakatautuki'i mo vele'i kinautolu 'e he tu'uaki mo e pisinisi 'a e ngaahi kautaha va'inga pa'anga. Ko e ngaahi kaveinga hange ko hono fakalao'i e va'inga pa'anga mo 'enau mafola 'o tu'u he uhouhonga 'o e ngaahi vahenga masiva, anga fakafonua, pehe ki he mole atu e ngaahi founga faka-Tonga 'oku tokoni ki hono tauhi e malu mo e maaui e nofo, kae hu mai e ngaahi liliu ke tau tali ngofua e va'inga pa'anga, 'oku talanga'i ia 'i he lipooti ni 'o mahino ko e ngaahi tupu'anga mo e 'uhinga ia 'oku va'inga pa'anga ai hotau kainga Tonga.

'Oku 'ikai ha ofo ia he vave mo fakautuutu 'a e palopolema 'o e va'inga pa'anga hotau kainga Tonga 'i he mahino mai 'oku tu'uaki malohi 'e he kau pisinisi pele pa'anga 'a e va'inga pa'anga ki he ngaahi komiuniti 'oku masiva mo si'i 'enau 'ilo ki he anga totonu 'o e ngaue 'a e misini va'inga pa'anga. 'Oku fiema'u leva ke fai e ngaue ki ai.

‘Uuni Me’a Mahu’inga mei he Fakatotolo ki he Fa’u Lao mo Tu’utuni

Na’e ma’u mei he fakatotolo ni ‘a e ngaahi ola mo e fakamo’oni mahu’inga kuo hoko ‘a e va’inga pa’anga ko e palopolema lahi ki he mo’ui ‘a e kakai Tonga ‘i ‘Aokalani.

Na’e mahino foki mei he fakatotolo mo e loto hotau kau taki he’etau nofo ke tau fetakinima kotoa ke vete ‘a e palopolema. Ko eni e ngaahi kupu lalahi ‘o e ngaahi kaveinga mahu’inga mei he fakatotolo:

1. Ngaahi Famili

1.1 Ko e famili ‘oku uesia lahi taha ‘e he va’inga pa’anga mo hono ngaahi palopolema. Na’e mahino eni mei he ngaahi faka’eke’eke he fakatotolo pea mo hono talanga’i fakaikiiki ‘o e fakatotolo.

1.2 Li’ekina e kau toulekeleka mo e fanau ‘e he kau tauhi ‘oku va’inga pa’anga pea ‘ikai tokanga’i lelei e to’utupu mo e fanau lalahi

1.3 Lahi ange hono ‘ave ‘o e fanau ki he ngaahi potungaue kehekehe ‘oku nau tokoni ki he mo’ui mo e anga ‘o e nofo tupu mei he ‘ikai mo’ui lelei e fanau mo e ‘ikai tokanga’i ‘enau fiema’u fakaako pea ‘ikai ha pou pou lelei.

1.4 Lahi e faingata’a he nofo mali, mavae ko e tupu he ngaahi palopolema ‘o e va’inga pa’anga ‘a ha tokotaha pe ongo matu’a fakatou’osi. Mole fefalala’aki, lahi e feloi’aki he toutou mama’o mei ‘api mo e ngaahi fatongia kehekehe, pea kaiha’asi pe ngaahi koloa faka’api ke fakatau atu ki he fiema’u va’inga pa’anga kae ‘ikai totongi e ngaahi mo’ua ‘o e famili pea ‘osi mo e ki’i pa’anga talifaki.

1.5 Ngaue’aki e pa’anga vahenga malolo ‘a e matu’a ki he va’inga pa’anga, pea fa’a ‘ave kinautolu ki he kasino ‘o li’aki ki ai.

1.6 Faka’ilo’ilo e fanau ki he pele pa’anga lolotonga ‘enau tali he ngaahi tu’a fale pele pa’anga ki he’enau matu’a ‘oku nau pele ‘i loto.

2. Ngaahi 'Api

- 2.1 Tupu mei he mole 'a e pa'anga he va'inga pa'anga kuo motuhi ai e 'uhila mo e telefoni he ngaahi 'api
- 2.2 Lahi e fa'ao 'e he ngaahi kautaha pisinisi 'a e koloa hange ko e me'alele pea pehe ki he mole 'a e ngaahi 'api tupu mei he va'inga pa'anga. Kovi ai honau lekooti pea 'ikai fa'a toe tali ha'anau noo.

3. Ko e Komiuniti

- 3.1 Ko e lahi, faingofua mo e ofi e ngaahi fai'anga va'inga pa'anga ki he kakai honau ngaahi vahenga ko e taha ia 'o e ngaahi 'uhinga lalahi 'oku hoko ai e pele pa'anga.
- 3.2 Lahi mo malohi 'a e tu'uaki mo e fakamaketi hangatonu ki hotau kainga pea kaunga ia ke tau tali 'a e va'inga pa'anga ko ha kupu maheni pe 'etau mo'ui.
- 3.3 Ko hono ngaue'aki 'a e ngaahi founga va'inga pa'anga hange ko e pingikou mo e tikite lulu 'e he ngaahi komiuniti, ngaahi siasi, mo e ngaahi famili 'i he'enau feinga pa'anga 'oku kaunga ia ke tau tali aipe 'a e va'inga pa'anga 'oku lelei.
- 3.4 Ko e tokolahi ange 'a e kau 'a e kakai fefine ki he va'inga pa'anga 'oku ne fakae'a mai 'a e si'i ha ngaahi feitu'u ke feohi ai e kakai fefine, tautefito ki he kakai fefine matu'otu'a.
- 3.5 Faka'au ke lahi e ngaahi fale noo pa'anga ma'a e kakai Tonga 'oku nau malu'i e no 'aki e koloa faka-Tonga pea nau toe fakatau atu.
- 3.6 Vaivai e ngaahi polokalama ako ki he kovi e pele pa'anga kae fu'u kaukaua 'a e ngaahi pisinisi va'inga pa'anga mo mafola ki he ngaahi vahenga 'oku tau nofo ai.
- 3.7 Si'i 'a e 'ilo 'a e kainga Tonga ki he 'ulungaanga totonu 'o e ngaahi misini va'inga pa'anga mo hono ngaahi ke tupu ma'u pe 'a e misini kae mole 'a e tokotaha va'inga.
- 3.8 Si'i 'a e mahino mo e 'ilo ki he va'inga pa'anga, kehe ia mo e lahi e mahino ki he kovi 'o e ifi tapaka mo e kava. Lahi e ma'u hala 'o pehe ko e va'inga pa'anga ko e fai'anga fakafiefia.

3.9 Fiema'u ke taaimu'a hotau kau taki 'i he feinga ke vete 'a e palopolema 'o e va'inga pa'anga 'i he ngaahi siasi mo e ngaahi kulupu he komiuniti.

3.10 Fiema'u ke ngaue fakataha mo feongoongoi e ngaahi kupu kotoa – 'a e kau taki, ngaahi siasi mo e ngaahi kautaha 'oku nau ngaue ki he mo'ui lelei 'a e kainga Tonga ke vete 'a e ngaahi faingata'a 'o e va'inga pa'anga.

4. Ko e 'Atakai Faka-Sosiale, Anga Faka fakafonua mo e Founga Ngaue ki he Mo'ui

4.1 Na'e mahino mei he ngaahi fakakaukau, ngaahi tefito'i mo'oni mo e ngaahi kaveinga ne 'ohake pea talanga'i 'e he fakatotolo 'a e fiema'u ke fa'u ha fa'ahinga founga ngaue ki he mo'ui 'a e kakai 'a ia 'oku hoa mo e anga 'etau to'onga mo'ui pea mo 'etau vakai mo e mahino faka-Tonga ki he mo'ui kae'uma'a 'a e ngaahi liliu 'i he 'ataakai fo'ou ko ia kuo tau hiki mai ki ai 'i'Aokalani ni.

4.2 'Oku kaunga lahi 'etau hiki mei Tonga mo 'etau fefa'uhi mo e 'ataakai fo'ou ki he ngaahi liliu 'i hotau anga fakafonua 'i he'etau nofo 'i 'Aokalani.

- holoa e nofo vaofi 'a kainga
- liliu e ngaahi tapu ne tau anga ki ai 'i Tonga
- hiki 'etau misi ki he tu'umalie he fonua ni 'o fai ia ki he misini va'inga pa'anga
- faka'amu ke fakalaka ki 'olunga hoto tu'unga he anga 'etau fakanofonofa fakafonua

4.3 Na'e ngaue'aki e founga faka-Tonga ko e potalanoa ke toe vetevete'aki e ngaahi kaveinga mo e ngaahi fakakaukau ne ma'u mei he fakatotolo koe'uhi ke lava 'o fatu mei ai ha founga ngaue ki he mo'ui lelei 'oku hoa mo taau mo e kakai Tonga.

5. Ngaahi Kosilio mo e Potungae Fakakolo

5.1 Na'e hoko e liliu 'o fakalao e va'inga pa'anga ke fakafaingofua ia ki he kainga Tonga tokolahi. 'Oku'i ai leva e fa'ahinga ma'u 'o pehe ko e va'inga pa'anga 'oku mapule'i lelei, 'oku fakalao, ko e founga totonu, pea ko e founga lelei pe ia ke ma'u ai ha pa'anga.

5.2 Pehe 'e he tokolahi na'e faka'eke'eke 'oku nau tukuaki'i e pule'anga koe'uhi ko 'enau fakalangoku e lao ki he va'inga pa'anga pea tupu 'o kapui e komiuniti kae 'ikai fa'u ha ngaahi founga ke ta'ota'ofi'aki 'ene tupu mo mafola vave pehe.

6. Ngaahi Tokoni

6.1 Ko e ngaahi ngaue 'oku lolotonga fai ke vete 'aki e ngaahi palopolema 'o e va'inga pa'anga 'oku 'ikai fe'unga, pea 'oku 'ikai hohoa lelei ke ne mavete 'a e fihifihi 'a e ngaahi 'uhinga fakasoaille mo anga fakafonua 'oku va'inga pa'anga ai e kakai Tonga.

6.2 Si'i 'aupito hono faka'aonga'i 'e he kakai Tonga 'a e ngaahi feitu'u 'oku tokoni'i ai e palopolema 'o e va'inga pa'anga koe'uhi:

- 'oku 'ikai mahino ki he kainga Tonga ko e va'inga pa'anga ko e palopolema 'oku fiema'u ke faito'o.
- 'Ikai ke nau 'ilo 'oku 'i ai e ngaahi feitu'u 'e ala tokoni ki honau palopolema.
- Nau pehe ko e me'a fakafo'ituitui pe 'a kinautolu honau palopolema mei he va'inga pa'anga pea vete pe ia 'i 'api mo e loto'i famili.
- Ko e ngaahi feitu'u pe ngaue'anga 'oku nau fai e tokoni ki he palopolema 'o e va'inga pa'anga 'oku muli pea 'ikai maheni mo hotau kainga pea 'ikai hoa 'enau founa mo hotau anga fakafonua.

Tokoni ki he Fa'u Lao mo e Tu'utu'uni

Ko e ngaahi ola tefito 'o e fakatotolo ni 'e 'aonga 'aupito ki hono fa'u e lao mo e tu'utu'uni 'a e pule'anga. 'Oku mahino 'aupito mei he fakatotolo 'a e fiema'u ke fa'u ha ngaahi tu'utu'uni ki hono fakahoko e fakatotolo mo e ngaue ke malu'i mo fakasi'isi'i e ngaahi palopolema 'o e va'inga 'i he ngaahi founa 'oku hoa mo e anga 'etau nofo pea mo hotau anga faka-Tonga.

'Oku mahino mai mo e fiema'u fakavavevave ke ta'ota'ofi e mafola vave 'a e va'inga pa'anga mo hono ngaahi palopolema 'i he kainga Tonga. Ko e ngaahi founa ki he mo'ui lelei 'e 'e fa'u kuopau ke makatu'unga he ngaahi fakamo'oni papau pea ke hoa foki mo e to'onga mo'ui mo e 'ulungaanga faka-Tonga.

Ko e ngaahi tafa'aki 'oku mahino ai 'a e fiema'u ke fa'u ha lao mo e tu'utu'uni ko e:

1. Fakapa'anga 'o e ngaahi fakatotolo 'oku fakatefito 'i he kulupu pau mo hono anga fakafonua koe'uhi ke lava 'o fa'u ha ngaahi founa malu'i mo vete palopolema 'oku hohoa malie mo e anga e nofo mo e to'onga mo'ui 'a e kulupu ko ia.
2. Ko e ngaahi ngaue'anga 'oku nau tokoni'i e palopolema 'o e va'inga pa'anga 'oku taau ke hoa 'enau ngaue mo e to'onga mo'ui pe anga fakafonua 'a e kulupu 'oku nau ngaue ki ai, 'o tatau pe ki he fealelea'aki mo e kakai, 'o a'u ki he unga 'o e kau ngaue mo e fengau'aki mo e kau taki 'o e komiuniti.
3. Ke toe vakai'i 'e he pule'anga 'ene ngaahi lao mo tu'utu'uni ki he va'inga pa'anga 'i he ngahai vahenga 'oku nofo ai e kau masiva mo ma'ulalo.
4. Fokotu'u ha ngaahi ngaue'anga fo'ou 'oku nau tokoni ke hoa mo e anga fakafonua 'o kinautolu 'oku palopolema he va'inga pa'anga.

Ngaahi Fokotu'u

'Oku mau fokotu'u atu:

1. Pule'anga Nu'usila

1.1 Ke ne fakapa'anga 'a e ngaue ke fakatotolo'i 'ihe fonua kotoa 'a e uesia 'e he va'inga pa'anga 'a e mo'ui fakasosiale, faka'ikonomika pehe ki he to'onga mo'ui mo e anga fakafonua 'a e ngaahi matakali taautaha

1.2 Fakalelei e lao ki he va'inga pa'anga, tautefito ki he fokotu'u e ngaahi fai'anga va'inga pa'anga ki he lotolotonga e ngaahi komiuniti

2. Ngaahi Kosilio Fakakolo

2.1 Vakai ke liliu e tu'utu'uni ki he ngaahi fai'anga va'inga pa'anga 'i he ngaahi vahenga masivesiva.

2.2 Ta'ofi hano fakalahi e ngaahi fai'anga pele pa'anga he ngaahi komiuniti.

2.3 Fakapapau'i 'oku vahevahe lelei mo totonu 'a e pa'anga tukuhau ko ia 'oku tanaki 'e he pule'anga mei he va'inga pa'anga ki he ngaahi kulupu he komiuniti

2.4 Fokotu'u ha ngaahi feitu'u ke feohi ai e kakai 'i he komiuniti, tautefito ki he kakai fefine matu'otu'a.

2.5 Fakahoko ha ako pea talaki 'i he mitia pe ngaahi kautaha ongoongo ke mahino ki he kakai 'a e ngaahi palopolema 'o e va'inga pa'anga

3. Ngaahi Kautaha Ngaue ki he Mo'ui Lelei

3.1 Fokotu'u pea paotoloaki e fengaue'aki lelei mo vaofi pea mo e ngaahi kautaha kehe 'oku ngaue ki he mo'ui pea mo e komiuniti

3.2 Fa'u pea fakahoko ha palani ngaue ke fakamafola e 'ilo ki he va'inga pa'anga mo hono ngaahi palopolema, 'o fengaue'aki mo e kau taki e komiuniti, kau taki lotu pea mo e ngaahi kautaha ngaue ki he mo'ui lelei.

3.3 Fakahoko ha ngaahi fakatotolo ke tokoni ki he fa'u lao mo tu'utu'uni pea fakalahi e ngaahi 'ilo mo e fakamatala kuo tanaki kau ki he ngaahi palopolema 'o e va'inga pa'anga.

3.4 Fa'u ha founga ngaue ke fetokoni'aki mo e mitia he ako'i e ngaahi palopolema 'o e va'inga pa'anga pea talaki mo e ngaahi ngaue'anga 'oku nau tokoni ke vete mo ta'ofi e ngaahi palopolema.

4. Ngaahi Kautaha Ngaue ki he Mo'ui Lelei mo e Tu'unga Fakasosiale

4.1 Fengaue'aki fakataha mo vaofi mo e kau taki e komiuniti, kau faifekau mo e ngaahi kautaha kehe ke vete 'a e palopolema 'o e va'inga pa'anga he komiuniti

4.2 Fakahoko ha polokalama ako mo fakamafola e palopolema 'oe va'inga pa'anga

4.3 Ngaue'aki e mitia ke fakamafola e nunu'a e va'inga pa'anga mo 'ene uesia e mo'ui

4.4 Fokotu'u ha ngaahi ngaue'anga ki he palopolema 'o e va'inga pa'anga 'oku hoa mo e to'onga mo'ui 'a e kakai Tonga

4.5 Fakapapau'i 'oku tonu 'a e talatala e ngaahi palopolema 'o e va'inga pa'anga pea 'ave ki he feitu'u totonu 'e ala tokoni'i ai

5. Kau Taki e Komuniti

5.1 Taukave'i mo tu'uaki ki he pule'anga fakakolo ke ta'ofi 'a e hu mai e ngaahi fai'anga va'inga pa'anga ki he lotolotonga hotau komiuniti

5.2 Fakatotolo'i mo vakai'i ma'u 'a e mafola mo e tupu 'a e ngaahi fai'anga va'inga pa'anga 'i hotau komiuniti

5.3 Poupou mo fetokoni'aki mo e ngaahi siasi pea mo e ngaahi kautaha ngaue ki he mo'ui ki hono vete 'a e palopolema 'o e va'inga pa'anga

5.4 Tauhi ma'u e ngaue fetokoni'aki vaofi mo kinautolu 'oku nau ngaue ki he palopolema ni koe'uhi ke faaitaha e polokalama ngaue 'oku fakahoko

6. Ngaahi Siasi

6.1 Ke tokangaekina 'e he kau faifekau 'a e ngaahi kaveinga ki he mo'ui lelei fakasino mo fakalukufua ki he mo'ui 'a e komiuniti pea fokotu'u ha ngaahi polokalama poupou mo tokoni pea fakamafola e ngaahi fakamatala 'e tokoni ki he kaingalotu mo e siasi.

6.2 Ke fengaue'aki e kau faifekau mo e ngaahi kautaha ngaue ki he mo'ui pea mo e kau taki kehe 'o e komiuniti koe'uhi ke ma'opo'opo mo faaitaha e ngaue ke vete ange 'a e palopolema 'o e va'ainga pa'anga mo ha toe palopolema pe ki he mo'ui 'a e komiuniti.

6.3 Ke fengaue'aki e kau faifekau mo e ngaahi kautaha ngaue ki he mo'ui ke 'i ai ha founa mahino mo lelei ke fakafetu'utaki ai kinautolu 'oku fiema'u tokoni mo e ngaahi kautaha ngaue ki he mo'ui lelei.

6.4 Ta'ofi e ngaahi feinga pa'anga 'oku ngue'aki e founa va'inga pa'anga.

6.5 Fokotu'u ha ngaahi polokalama makehe 'a e siasi ma'a e kaingalotu, tautefito ki he kakai fefine matu'otu'a.

7. Kau Ngaue he Ako mo e Kau Polofesinale Kehe

7.1 Poupou mo taukave'i ke ngaue'aki 'i he fakatotolo 'a e ngaahi sipinga mo e founa faka-Tonga.

7.2 Fakahoko pea takimu'a he ngaahi fakatotolo 'oku fakapatonu pe ki he kakai Tonga, pehe ki hono fa'u e ngaahi polokalama fakatotolo pea mo hono fakama'opo'opo.

7.3 Tufaki 'a e ngaahi fakamatala 'aonga mo fakamuimitaha ki he kau taki 'o e komiuniti, kau faifekau mo e ngaahi ngaue ki he mo'ui koe'uhi ke tokoni ki he fakamafola e mahu'inga 'o e mo'ui lelei.

7.4 Tokoni ki he ngaahi fakatotolo ki he ngaahi kaveinga pe palopolema fo'ou ki he mo'ui lelei 'a e kainga Tonga hange ko e va'inga pa'anga 'i hotau komiuniti.